

MENSEN MAKEN NEDERLAND

Vrijwilligers dragen de gemeenschap

MENSEN MAKEN NEDERLAND, DAT IS HET MOTTO VAN HET NATIONAAL JAAR VRIJWILLIGE INZET 2021. DOEL: ONDANKS DE **7 MILJOEN VRIJWILLIGERS** DIE NEDERLAND TELT, MEER MENSEN ENTHOUSIAST MAKEN. VOLGENS MARIANNE BESSELINK HEBBEN GEMEENTEN MET VRIJWILLIGERS GOUD IN HANDEN.

18

VNG
MAGAZINE
2021

**Marianne
Besselink**

voorzitter van
de NOV en
burgemeester
van Bronckhorst

Koningin Máxima trapte het Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet 2021 eind vorig jaar af. De campagne *Mensen Maken Nederland* is georganiseerd door de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) en gefinancierd door het ministerie van VWS. Intussen pleit directeur Joke van Lonkhuijzen van het Rode Kruis ervoor de banden met gemeenten verder aan te halen om samen op te trekken in de strijd tegen de coronapandemie.

Marianne Besselink, voorzitter van de NOV en burgemeester van Bronckhorst, is zeer content met de website mensenmakennederland.nl van de campagne. 'Een prachtige site', zegt ze, 'Met handvatten, scholing en zogeheten expedities waar vrijwilligers en organisaties veel inspiratie kunnen opdoen. Er staat ook een toolkit op waarmee gemeenten gratis en snel op maat een campagne kunnen starten om alle vrijwillige inzet te waarderen. Een ontzettende energieboost richting alle vrijwilligers. Dat is nodig ook, want zij dragen de lokale gemeenschap.'

Bijna de helft van de Nederlanders van 15 jaar en ouder doet vrijwilligerswerk. Een opvallend cijfer, gezien de individualisering van de samenleving. Tegelijkertijd leren cijfers van het CBS dat minder mensen zich minder uren vrijwillig inzetten voor anderen of de samenleving.

SOCIALE COHESIE

Besselink loopt al wat langer rond in de vrijwilligerssector. Ze is niet verbaasd over het cijfer: 'Het geeft gelijk het belang aan van de impact van vrijwilligerswerk in onze samenleving. Stel je eens voor welke kleur verdwijnt, als je alles wegdenkt wat deze mensen doen. En het is dubbelop prijs voor de sociale cohesie en inclusie. Mensen doen het niet alleen samen, ze organiseren ook van alles voor anderen. Er zijn rond de 7 miljoen mensen die op de een of andere manier iets doen in de samenleving. Ik kan geen domein verzinnen waar geen vrijwilliger aan te pas komt.'

Gemeenten hebben met vrijwilligers goud in handen. 'We zijn echt afhankelijk van de vrijwilligers,' zegt Besselink. 'Zonder hen

Vrijwilligers van het Rode Kruis helpen op riviercruiseschip Aurora waar extra opvang van dak- en thuislozen kwam. (beeld: Arie Kievit/ANP)

houden we een heel schraal beeld van de samenleving over.'

Ook haar eigen Bronckhorst 'drijft' op de brede inzet van vrijwilligers. De gemeente constateerde twee jaar geleden dat 63 procent van de inwoners vrijwilligerswerk doet. 'Dat is echt heel veel. Inwoners zijn op allerlei fronten actief en dragen het dorp.'

Bronckhorst werkt veel samen met organisaties zoals het Rode Kruis, maar kent ook een lokale vrijwilligerspool. Via een burgerinitiatief, dat werd ondersteund door de gemeente, is Meedoen in Bronckhorst opgezet, een vrijwilligerscentrale waar vraag en aanbod samenkomen. Besselink: 'Er vindt een verschuiving plaats binnen het vrijwilligerswerk. Niet iedereen wil zich meer structureel binden. Daarom bieden vrijwilligersorganisaties ook ruimte aan initiatieven waarbij inwoners zich op een klus kunnen inschrijven, zoals iemands tuin fatsoeneren op zaterdagmiddag.'

PARTNER

Besselink is ook blij met de hulp die het Rode Kruis nu biedt bij het bestrijden van de coronacrisis. 'Het is opmerkelijk hoe die organisatie zo snel op lokaal niveau heel concreet mensen inzet om hulp te bieden. Ze doen bijvoorbeeld boodschappen of bieden een luisterend oor. In samenwerking met de gemeente leggen de mensen van het Rode Kruis contact met hulpbehoevenden. We hebben regelmatig overleg wie waar op af gaat.'

Het Rode Kruis onderhoudt veel contact met partijen als de GGD en gemeenten, maar wil een nóg inniger relatie met de lokale overheden opbouwen. De hulporganisatie telt 197 afdelingen. Nog niet alle

gemeenten zijn in contact met het Rode Kruis. Joke van Lonkhuijzen, directeur Nationale Hulp en Verenigingsmanagement van het Nederlandse Rode Kruis: 'Via de maatschappelijke organisaties komen we in die gemeenten vaak alsnog de meest kwetsbare inwoners wel op het spoor. Gemeenten zijn voor hen verantwoordelijk, wij willen daarbij graag partner zijn in alle gemeenten.'

Van Lonkhuijzen is een enthousiaste directeur, mede dankzij het potentieel aan vrijwilligers. De hulporganisatie beschikt over zo'n 17.000 vrijwilligers met een EHBO-diploma die worden ingezet bij evenementen, hulpverlening, noodhulp en bevolkingszorg, terwijl de tak burgerhulpverlening Ready2Help in het afgelopen jaar groeide naar 91.000 vrijwilligers. 'Dat zijn ruim 100.000 vrijwilligers die zich inzetten voor de meest kwetsbare mensen in Nederland.'

BLIJVENDE AANDACHT

In het sociaal domein zijn veel vrijwilligers actief. Gemeenten staan behoorlijk onder druk om hun taken allemaal rond te krijgen. 'Onze zorg is dat hierdoor het vrijwilligerswerk een beetje in de knel komt en minder aandacht en ondersteuning van gemeenten krijgen', zegt Besselink. 'Vrijwilligers verdienen blijvende aandacht. Professionals in de zorg worden

Vrijwilligerswerk voegt
altijd iets extra's toe

‘Ik kan geen domein verzinnen waar geen vrijwilliger aan te pas komt’

strak op tijd en efficiënt ingezet. Het is de vrijwilliger die langskomt voor een kopje koffie en een gesprek. Juist daaraan is de behoefte groot.’

Van Lonkhuijzen is ruim een jaar in dienst van het Rode Kruis. Net nadat ze de gehele organisatie had leren kennen, brak de coronapandemie uit. Het leidde tot de grootste noodhulpactie in Nederland sinds de watersnoodramp, zegt ze. ‘We zochten contact met maatschappelijke organisaties en gemeenten om bij te springen op diverse terreinen: van zorg en psychosociale ondersteuning tot onderdak aan dak- en thuislozen en de voedselhulp. Dat alles dankzij onze vrijwilligers.’

De Rode Kruisdirecteur onderhoudt een goed contact met VNG-voorzitter Jan van Zanen, die het vrijwilligerswerk actief een warm hart toedraagt. Ook is ze enthousiast over het contact met de VNG. ‘We kennen elkaar natuurlijk vanuit onze hulpverlenende rol, waarin we overheden ondersteunen bij het verlichten van menselijk lijden in noodsituaties of bij rampen.’

Nationale Vrijwilligersprijzen

Bij de landelijke vrijwilligersprijzen, met Marianne Besselink als juryvoorzitter en VNG-voorzitter Jan van Zanen als één van de juryleden, draait het dit jaar om ‘nieuwe gezichten’. Een commissie selecteert op wat organisaties doen waardoor nieuwe gezichten zich bij de organisatie of het initiatief thuis voelen.

Zie ook: vrijwilligersprijzen.nl.

CORONAPANDEMIE

De prioriteit voor het Rode Kruis ligt nu op het ondersteunen in de bestrijding van de coronapandemie, maar ondertussen kondigt zich ook een economische recessie aan.

Van Lonkhuijzen vraagt zich af welke schade corona straks blijkt te hebben aangericht. ‘Denk aan de werkloosheid en kinderen met leerachterstanden. Mensen verliezen hun baan of opdrachten, komen niet in aanmerking voor de voedselbank en kloppen vol schaamte bij ons aan. Aan het begin van de pandemie deelden we ruim tweeduizend boodschappenkaarten per week uit, nu zijn dat er zesduizend. Ondertussen zijn 300 duizend kinderen afhankelijk van de voedselbank, dat is heel schrijnend. Gemeenten en het Rode Kruis kunnen veel voor elkaar betekenen. Laat ons samen optrekken.’

Waar kun je vrijwilligers inzetten? Besselink kijkt eerst naar wat mensen kunnen. ‘Een deel van hen is buitengewoon professioneel, dus inhoudelijk

kan er een heleboel. Maar betaald werk mag nooit worden verdrongen. Een gemeente kan niet zeggen wat vrijwilligers moeten doen. Dat is de omgekeerde volgorde. Vrijwilligerswerk voegt altijd iets extra’s toe. Ik zou willen dat ze daar ook iets meer erkenning voor krijgen, al was het maar door ze te laten meepraten over oplossingen.’

BUURTBUS

Er moet ook goed worden nagedacht over de eisen voor vrijwilligersorganisaties. Het gaat om de proportionaliteit, stelt de NOV-voorzitter. ‘Zadel vrijwilligersorganisaties niet op met administratieve rompslomp. Tegelijkertijd kennen we de excessen in bijvoorbeeld de sportwereld, waarbij ook vrijwilligers waren betrokken. Dat mag niet gebeuren. Kinderen moeten veilig kunnen sporten. Het is terecht dat daar zekerheden worden ingebouwd. Soms slaat dat wat door, soms kun je goed beredeneren waarom regelgeving nodig is. Hoe groter het evenement of kwetsbaarder de behoeftige persoon, hoe meer eisen er worden gesteld. In het schaalverschil zit de proportionaliteit. En aan iemand die op de buurtbus rijdt, mag je eisen stellen.’

Besselink vindt vrijwilligerswerk een prima activiteit voor inwoners met een bijstandsuitkering. Het werk helpt mensen de samenleving weer in. Ze raadt iedereen die route aan. ‘Maar we moeten dit niet verplichten. Probeer inwoners te verleiden om vrijwilligerswerk te doen. Ik ben ook enthousiast over de maatschappelijke diensttijdprojecten. Bijvoorbeeld de proeftuin in Den Haag waar wordt gekeken of jongeren gemotiveerd kunnen worden om vrijwilligerswerk te doen. Daar borrelen mooie initiatieven op waar jongeren ook zelf veel plezier aan beleven. Soms gaan dingen niet vanzelf en vormt de overheid de motor om mensen een mooie ervaring te geven. Natuurlijk met een welbegrepen eigenbelang, want zo’n ervaring kan voor de jongere de opstap zijn naar een studiekeuze of een betaalde baan.’